

Historiaa läheltä ja kaukaa

Suomen Leipuriliiton 110. vuosikokous ja kesäpäivät, ns. Leipuripäivät, järjestetään Kalastajantorppalla Helsingissä 13.8.-15.8.2010, liiton virallisen vuosikokouksen ollessa lauantaina 14.8.2010. Kalastajantorppa on toiminut juhlailallisen näyttämönä aikaisemminkin, vuosina 1950 ja 1980. Tällä kerralla Leipuripäiville on tulossa noin 600 henkilöä. Heidän joukossaan on leipomoyrittäjiä ja leipomoyritysten edustajia perheenjäsenineen sekä leipomoalan erilaisten sidosryhmien edustajia. Lue lisää Leipuripäivistä tämän lehden vuosikokousliitteestä.

Vuosikokouksen yhteydessä julkaistaan myös Suomen Leipuriliitto ry:n historiikki *Suomen Leipuriliitto 1900 – 2010, Katsaus leipomoalan historiaan*. Kyseessä on teos, joka antaa kokonaiskuvaa leipomoalan tapahtumista 110 vuoden ajalta. Teoksessa kuvataan sekä Suomen Leipuriliiton järjestöllistä taivalta että koko suomalaisen leipomoalan kehitystä.

Koko 110-vuotisen historian ajan Suomen Leipuriliiton järjestölliseen toimintaan ja myös koko leipomoalan kehitykseen ovat vaikuttaneet asiat, jotka tavalla tai toisella ovat liittyneet joko leivän hintaan tai työaikaan ja sen hintaan. Leipuriliiton perustamisesta on kulunut 110 vuotta mutta edelleen leivän hinta ja leipomoalan työajat sadan prosentin yötyölisineen ovat yhtä ajankohtaisia kuin ne olivat viime vuosisadan alussa Venäjän keisarivallan aikana.

Vanhat sanonnat "historia toistaa itseään" ja "mikään ei muutu" ovat tulleet useassa kohdassa mieleeni perehtyessäni etukäteen kirjan teksteihin. Uusi sukupolvi kehitellessään uusia ideoita kuvittelee olevansa usein viisaampi kuin edeltävä sukupolvi, mutta ei innostuksissaan huomaa, että samoja ideoita oli jo kokeiltu pari sukupolvea aikaisemmin. Nuo sanonnat eivät ole tulleet mieleeni pelkästään yli satavuotiseen työtaisteluperinteeseen tai leivän hintaan liittyvistä asioista, vaan myös monesta muustakin historiikissa kerrotusta asiasta. Kun luette historiikkaa, niin voititte itse tehdä omat päätelmänne näihin asioihin liittyen.

Historiikki alkaa ja päättyy ajallisesti samojen asioiden ympärille eli työehdoista neuvottelemiseen ja työntekijäpuolen lak-

koilemiseen tilanteesta riippuen joko uusien työehtojen puolesta tai niitä vastaan. Tämän kevään kiihkeät tapahtumat tes-neuvottelurintamalla tekivät myös historiikin tutkimisen ja historiikin viimeistelyvaiheen entistä mielenkiintoisemmaksi.

Kevään tes-neuvotteluiden lopputuloksena leipomoalalle saatiin vihdoinkin mahdollisuus sopia paikallisesti ja yrityskohtaisesti joustavammista työajoista ilman työmarkkinajärjestöiltä etukäteen pyydyttävää lupaa. Joustomahdollisuus tuli työehtosopimukseen, mutta vasta monien työtaisteluiden jälkeen. Työntekijäpuoli SEL vastusti periaatteidensa mukaisesti joustoja "viimeiseen asti". Näyttää kuitenkin vahvasti siltä, että SEL vastusti joustoja omasta historiallisesta painolastistaan johtuen vain "vastustamisen itsensä takia". SEL:n vastustus tältä osin oli varsin epäjohdonmukaista. Tämä tuli hyvin näkyviin siinä, miten työntekijäpuolella toimittiin eräissäkin leipomossa. Kyseisessä leipomossa työaikajoustot olivat olleet jo käytössä noin puolentoista vuoden ajan. Paikallisesti työnantajan ja työntekijöiden välillä oli sovittu keskimääräisestä 36 viikkotyötunnin järjestelmästä, jonka käyttöönottamiseen ETL:n ja SEL:n välinen työaikatyöryhmä oli antanut luvan voimassa olleen tes:n ehtojen mukaisesti. Tes-neuvotteluiden aikana kyseisen yrityksen työntekijät kuitenkin lakkoilivat kolmeen eri otteeseen näitä samoja työaikajoustoja vastaan. Kyseisen yrityksen työntekijät siis lakkoilivat ja menettivät noin kahden viikon palkan sen takia, että työehtosopimukseen ei tulisi sellaisia määräyksiä paikallisesti sovittavasta järjestelmästä, joka heillä oli ollut periaatteessa samanlaisena jo käytössä puolentoista vuoden ajan. Mutta kun työehtosopimus monien työtaisteluiden jälkeen tuli voimaan, samaisen yrityksen työntekijät kuitenkin kiittelivät sitä, että sopimuksessa on mahdollisuus sopia paikallisesti joustavammista työajoista, koska "se lisää varmasti työssä jaksamista". Näin kyseisen yrityksen työntekijät Aamulehden mukaan totesivat (Aamulehti 26.5.2010).

Edellä mainittu on hyvä esimerkki siitä, kuinka erikoisia työehtosopimusneuvottelut voivat parhaimmillaan tai pikem-

Leipuriliiton perustamisesta on kulunut 110 vuotta mutta edelleen leivän hinta ja leipomoalan työajat sadan prosentin yötyölisineen ovat yhtä ajankohtaisia kuin ne olivat viime vuosisadan alussa Venäjän keisarivallan aikana.

minkin pahimmillaan olla. Järjestelmän ylläpitämiseksi on syytä joskus lakkoilla, vaikka itse siitä kärsisikin. Mutta ehkä kyseisen yrityksen työntekijät eivät itse edes ole huomanneet, mistä asiassa oikeasti oli kysymys. Piti vain toimia sen mukaisesti kuin johtajat (liitto ja yrityksen luottamusmiehet) käskivät. Jos työnantaja-puoli jotain uudistuksia esittää, niin sitä pitää varmuuden vuoksi vastustaa, koska työnantajapuolella täytyy kuitenkin olla jokin "ketunhätä kinalossa".

110 vuotta suomalaista leipomoalan historiaa on kohta kansissa, mutta asiat eivät juuri ole muuttuneet näiden vuosikymmenten aikana. Ihmiset asioiden ympärillä vain ovat vaihtuneet.

M. Väyrynen

Mika Väyrynen

